

Warszawa, dnia 14 lutego 2020 r.

Postanowienie o umorzeniu śledztwa

Sławomir Szulc – prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie w sprawie podejrzenia popełnienia czynów zabronionych kwalifikowanych z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu / tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1882/,

- na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 kpk oraz art. 230 § 2 kpk

postanowił:

1.) umorzyć śledztwo w sprawie podejrzenia popełnienia zbrodni komunistycznych, polegających na poświadczeniu przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego - w celu osiągnięcia korzyści osobistej lub majątkowej, w bliżej nieustalonym okresie, nie później niż do dnia 31 lipca 1990 r., i w bliżej nieustalonym miejscu - nieprawdy w dokumentach znajdujących się w teczce personalnej tajnego współpracownika Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego o pseudonimie „Roman” co do okoliczności mających znaczenie prawne jako skutkujących przypisaniem Andrzejowi Malinowskiemu niejawnej współpracy z przywołanym organem bezpieczeństwa państwa, tj. o czyny z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu / tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1882/ - na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 kpk wobec stwierdzenia braku ustawowych znamion czynu zabronionego,

2.) po uprawomocnieniu się przedmiotowego orzeczenia, dowody rzeczowe w postaci dokumentów (wyszczególnionych w postanowieniu w przedmiocie dowodów rzeczowych z dnia 17 grudnia 2019 r.) znajdujących się w aktach archiwalnych o sygn. IPN BU 2602/23474 i zarejestrowanych w Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie jako Drz 3.2019, poz. 1-7, zwrócić wraz ze wskazanymi aktami archiwalnymi do Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie, po uprzednim ich wykreśleniu z rejestru „Drz”.

Uzasadnienie

W dniu 28 stycznia 2019 r. do Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie wpłynęło pisemne zawiadomienie Piotra Woyciechowskiego dotyczące podejrzenia fałszowania – podrabiania i „fabrykowania” przez oficerów Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego dokumentów znajdujących się w teczce tajnego współpracownika przywołanego organu bezpieczeństwa państwa o pseudonimie „Roman”.

Z treści przedmiotowego doniesienia oraz dołączonych materiałów wynikało, że chodziło o kierującego (prezydenta) organizacją pracodawców „Pracodawcy RP”, a w przeszłości między innymi posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej II kadencji - Andrzeja

Malinowskiego, którego sylwetka została opisana przez zgłaszającego w artykule „Prezydent Roman”, opublikowanym w numerze 4/2019 tygodnika „Do Rzeczy”.

W pisemnym oświadczeniu (mającym formę polemiki prasowej), skierowanym do Redaktora Naczelnego przywołanego tygodnika, Andrzej Malinowski sformułował uwagi o podejrzeniu popełnienia na jego szkodę – godzących w wiarygodność dokumentów - czynów zabronionych, polegających na „spreparowaniu” ujawnionej teczki tajnego współpracownika Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego o pseudonimie „Roman”. Zasygnalizowana bezprawna aktywność najprawdopodobniej miała sprowadzać się do nielegalnego „wytworzenia” szeregu dokumentów, między innymi przy wykorzystaniu jego wzorów podpisów, do których dostęp miały bliżej niesprecyzowane „służby”, co skutkowało bezpodstawnym przypisaniem mu niejawnnej współpracy ze wskazaną w zdaniu pierwszym niniejszego uzasadnienia strukturą wojskową.

W celu procesowego zweryfikowania opisanych okoliczności zainicjowano w niniejszej sprawie postępowanie przygotowawcze pod kątem podejrzenia popełnienia czynów zabronionych kwalifikowanych z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu /tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1882/, mianowicie poświadczenia nieprawdy w przywołanej teczkę tajnego współpracownika przez funkcjonariuszy Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Wskazany podmiot został umieszczony w katalogu organów bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zaś materiały, które miały zostać wytworzone wskutek zasygnalizowanych zachowań przestępnych, mieściły się w zakresie definicji dokumentów w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów /tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 2186/. Łączne wystąpienie przytoczonych elementów uprawniało w konsekwencji do sformułowania tezy o podejrzeniu popełnienia zbrodni komunistycznych i tym samym kognicji właściwych struktur pionu śledczego Instytutu Pamięci Narodowej do procedowania w sprawie.

Przed wydaniem postanowienia o wszczęciu przedmiotowego śledztwa, uzyskano informacje od Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej, iż Andrzej Malinowski nie składał oświadczenia lustracyjnego w trybie wskazanej wyżej ustawy z dnia 18 października 2006 r. oraz przeprowadzono czynność przyjęcia od Piotra Woyciechowskiego do protokołu ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka. Zgłaszający w całości podtrzymał argumentację zaprezentowaną w pisemnym doniesieniu.

W zainicjowanym postępowaniu przygotowawczym kluczowe znaczenie dla określenia formuły procedowania miało sprawdzenie zawartości teczki współpracownika o pseudonimie „Roman”, przechowywanej w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej pod sygn. IPN BU 2602/23474. Przeprowadzone oględziny tej jednostki archiwalnej wykazały, że tym niejawnym współpracownikiem Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego miał być członek Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego (ZSL) Andrzej Malinowski (s. Leszka). Weryfikowana teczka została założona w dniu 23 maja 1983 r. i była prowadzona do 8 czerwca 1990 r. Wniosek o wszczęcie rozpracowania Andrzeja Malinowskiego jako kandydata na współpracownika przygotował w dniu 4 sierpnia 1983 r. oficer Zarządu II pułkownik Mieczysław F. W uzasadnieniu wskazał, iż poznał kandydata kilka lat wcześniej, gdy ten był lektorem Wieczorowego Uniwersytetu Marksizmu – Leninizmu przy jednej z jednostek wojskowych w Poznaniu. Jednocześnie zaznaczył, że wytypowany to potencjalny kandydat ZSL do pracy dyplomatycznej w międzynarodowej organizacji żywienia (FAO), znający dobrze język angielski i niemiecki, a przy tym sprytny,

sposobem i szybko nawiązujący kontakty osobiste. W 1985 r. procedurę werbunku Andrzeja Malinowskiego realizował (po Mieczysławie F.) przedstawiciel Zarządu II Sztabu Generalnego w Poznaniu major Bohdan S. . To on sporządził wniosek o pozyskanie wymienionego na współpracownika, który podpisał ówczesny Szef Oddziału „A” (Agenturalnego Wywiadu Operacyjnego) Romuald B. . Zakończeniem działań werbunkowych był podpisanie przez Andrzeja Malinowskiego deklaracji o zobowiązaniu się na mocy dobrowolnej umowy do współpracy z Wywiadem Wojskowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (PRL) poprzez ściśle wykonywanie postawionych mu zadań oraz przekazywanie wyłącznie prawdziwych informacji. Zobowiązanie przyjął w dniu 24 czerwca 1985 r. Bohdan S. . W analizowanej teczce ujawniono również szereg innych dokumentów potwierdzających współpracę Andrzeja Malinowskiego z Zarządem II, które sporządził pismem ręcznym lub podpisał. I tak tytułem przykładu – przyjął do wykonania (nakreślając swój podpis) zadanie specjalne związane z pobytem służbowym w składzie oficjalnej delegacji Ministerstwa Rolnictwa PRL w maju 1985 r. w Republice Federalnej Niemiec oraz sporządził odręczne sprawozdanie z tej wizyty i podpisał pokwitowanie odbioru 150 marek niemieckich na realizację zaakceptowanego zadania specjalnego. Poza tym, co najmniej kilka razy spotykał się w Warszawie (gdym już zajmował stanowisko Wiceministra Handlu Wewnętrznego i Usług) z przełożonymi Bohdana S. , czyli Romualdem B. i jego zastępcą Zygmuntem B. w sprawach dotyczących niejawną współpracę (vide notatki służbowe wymienionych z 30 kwietnia 1986 r. i 4 sierpnia 1986 r.).

Powyższe ustalenia zestawiono z zeznaniami Andrzeja Malinowskiego, złożonymi w dniu 5 lipca 2019 r. Przesłuchany w charakterze świadka wykluczył fakt bycia świadomym tajnym współpracownikiem jakichkolwiek służb specjalnych PRL. Co więcej, podkreślił, że nie znał takiej struktury, jak Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz nie potwierdził znajomości z oficerami tej struktury – Mieczysławem F. , Bohdanem S. , Zygmuntem B. czy Romualdem B. . Odnośnie okazanych mu dokumentów, znajdujących się w teczce współpracownika o pseudonimie „Roman (na których figurowały odręczne zapisy osoby o personaliach „Andrzej Malinowski”, w tym deklaracji /zobowiązania/ współpracy), to przyznał, iż najprawdopodobniej nie widział ich wcześniej, zaś nakreślone podpisy były co najwyżej podobne do faktycznie składanych. Równocześnie odmówił pobrania próbek pisma ręcznego i podpisów do ewentualnych badań grafologicznych.

Przytoczone twierdzenia Andrzeja Malinowskiego pozostawały w wyraźnej sprzeczności z zeznaniami Romualda B. , przesłuchanego w charakterze świadka, po uprzednim pouczeniu o treści art. 183 § 1 kpk. Ten bowiem jednoznacznie wskazał, iż tajnym współpracownikiem Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego był działacz Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, obecnie kierujący jedną z organizacji pracodawców polskich czyli Andrzej Malinowski. Równolegle przesłuchiwany wykluczył fałszowanie dokumentów znajdujących się w teczce współpracy wymienionego przez jakichkolwiek pracowników Zarządu II.

W celu usunięcia odnotowanych rozbieżności - których nie można było rozstrzygnąć przy wykorzystaniu innych osobowych źródeł dowodowych z uwagi na śmierć oficerów werbujących i prowadzących tajnego współpracownika o pseudonimie „Roman” czyli Mieczysława F. (w dniu 30 lipca 1990 r.), Bohdana S. (w dniu 15 marca 2019 r.) oraz jednego z weryfikujących jego aktywność czyli Zygmunta Biernata (w dniu 7 października 1998 r.), a także zły stan zdrowia (uniemożliwiający przeprowadzenie czynności przesłuchania w charakterze świadka) poprzednika Romualda B. na stanowisku Szefa Oddziału „A” czyli Andrzeja K. oraz brak wiedzy w tym zakresie pułkownika Wita Ł. – powołano biegłego z zakresu kryminalistycznych badań dokumentów w osobie pracownika naukowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu

Warszawskiego prof. dr hab. Ewy Gruzy. Przywołany ekspert został zobligowany do ustalenia, czy odręczne zapisy w obrębie szeregu dokumentów („Zobowiązaniu do zachowania tajemnicy państwowej”, „Ankiecie osobowej”, „Pokwitowaniu”, „Zadaniu specjalnym dla ‘Romana’”, „Deklaracji”, „Sprawozdaniu z wyjazdu do Republiki Federalnej Niemiec” oraz „Odpisie notatki sporządzonej przez naszego współpracownika „Roman”), znajdujących się w przedmiotowej tezcze współpracownika, zostały nakreślone przez Andrzeja Malinowskiego. Materiał porównawczy stanowiły dokumenty sporządzone lub podpisane przez wymienionego w okresie objętym współpracą oraz z lat wcześniejszych (między innymi z czasu jego pracy w charakterze adiunkta na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, czy akta paszportowe). W sporządzonej opinii powołany biegły jednoznacznie uznał, że wszystkie badane zapisy zostały nakreślone przez Andrzeja Malinowskiego, o czym przesądzała pełna zgodność szczegółowo przedstawionych cech grafizmu.

Analiza poczynionych ustaleń faktycznych, mających umocowanie w zgromadzonym materiale dowodowym, uprawniała do zaprezentowania następującego stanowiska.

W prowadzonym śledztwie bezspornie wykluczono niedozwoloną ingerencję funkcjonariuszy Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w treść dokumentów znajdujących się w tezcze tajnego współpracownika tej struktury o pseudonimie „Roman” czyli Andrzeja Malinowskiego. Kluczowe znaczenie dla sformułowania takiej tezy miało stanowisko przedstawione przez biegłego z zakresu kryminalistycznych badań dokumentów w przygotowanej opinii, dopełnione zeznaniami Romualda B. . Autor ekspertyzy w sposób kategoryczny stwierdził, że to Andrzej Malinowski nakreślił odręczne zapisy na dokumentach jednoznacznie potwierdzających jego świadomą i tajną współpracę z jednym z organów bezpieczeństwa państwa czyli Zarządem II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Argumentacja zawarta w uzyskanej opinii była spójna i układała się w logiczną całość, dlatego nie wymagała uzupełnienia. W przypadku Romualda B , to nie dostrzeżono jakichkolwiek okoliczności podważających wiarygodność przesłuchiwanego, w szczególności intencjonalnego, nacechowanego złą wolą, bezpodstawnego obciążania Andrzeja Malinowskiego.

Odmienne należało natomiast potraktować wypowiedź procesową tego ostatniego, dlatego do odrębnego prowadzenia przez właściwą miejscowo i rzeczowo powszechną jednostkę Prokuratury wyłączono materiały w sprawie podejrzenia zeznania przez Andrzeja Malinowskiego w dniu 5 lipca 2019 r. w Warszawie - po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania - nieprawdy do protokołu przesłuchania w charakterze świadka, stanowiącego dowód w prowadzonym przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie postępowaniu przygotowawczym S 28.2019.Zk o czyn z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu / tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1882/, polegającego na zanegowaniu faktu bycia świadomym tajnym współpracownikiem Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego czyli wojskowego organu bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w sytuacji, gdy poczynione ustalenia, w szczególności wynikające z treści opinii powołanego biegłego z zakresu kryminalistycznych badań dokumentów oraz zeznań byłego oficera Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego jednoznacznie wskazują na uzyskanie przez przesłuchiwanego takiego statusu, tj. o czyn z art. 233 § 1 kk.

Rekapitulując w tym stanie rzeczy, postanowiono jak w części dyspozytywnej wobec stwierdzenia braku ustawowych znamion czynu zabronionego kwalifikowanego z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, względnie innych przestępstw

ściganych z urzędu i pozostających w zakresie właściwości rzeczowej Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

prokurator Oddziałowej Komisji
Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie
Sławomir Szulc

Pouczenie:

1. Na powyższe postanowienie przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy (art. 306 § 1a kpk, art. 325a kpk oraz art. 465 § 2 kpk):

- stronom procesowym,
- instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie,
- osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228-231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270-277, art. 278-294 lub w art. 296-306 Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.

Sąd może utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie lub uchylić je i przekazać sprawę prokuratorowi celem wyjaśnienia wskazanych okoliczności bądź przeprowadzenia wskazanych czynności (art. 330 § 1 kpk).

Jeżeli prokurator nadal nie znajdzie podstaw do wniesienia aktu oskarżenia wyda ponownie postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa lub o jego umorzeniu. Pokrzywdzony, który wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1a kpk (tj. prawo do złożenia zażalenia, które zostało uwzględnione przez sąd) może w takim przypadku wnieść akt oskarżenia do sądu w terminie miesiąca od daty doręczenia zawiadomienia o postanowieniu (art. 330 § 2 kpk, art. 55 § 1 kpk). Akt oskarżenia winien spełniać wymogi określone w art. 55 § 1 i 2 kpk. Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania (art. 55 § 3 kpk).

2. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o którym mowa w art. 306 § 1a kpk, przysługuje prawo przejrzania akt sprawy (art. 306 § 1b kpk).

3. Na postanowienie co do dowodów rzeczowych zażalenie przysługuje stronom oraz osobie, od której odebrano przedmioty lub która zgłosiła do nich roszczenie (art. 323 § 2 kpk).

4. W sprawach z oskarżenia prywatnego zażalenie na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego rozpoznaje prokurator nadrzędny, jeżeli postanowienie zapadło z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu sprawcy (art. 465 § 2a kpk).

5. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem prokuratora, który wydał postanowienie. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 7 dni od daty doręczenia odpisu postanowienia i jest zawity.

Zarządzenie:

Na podstawie art. 100 § 2 kpk oraz art. 306 § 1a kpk odpis postanowienia doręczyć:

- pokrzywdzonemu Andrzejowi Malinowskiemu: adresat dla doręczeń Adw. Krzysztof Czeszejko – Sochacki K.A. Warszawa, ul. Nowogrodzka 62 C lok. 47 (kod pocztowy 02-002),

- jego pełnomocnikowi: Adw. Krzysztofowi Czeszejko – Sochackiemu K.A. Warszawa, ul. Nowogrodzka 62 C lok. 47 (kod pocztowy 02-002).

Na podstawie art. 305 § 4 zawiadomić o umorzeniu przedmiotowego śledztwa:

- zawiadamiającego Piotra Wojciechowskiego: dane adresowe w załączniku.

O treści punktu 2.) części dyspozytywnej (dot. dowodów rzeczowych) zawiadomić:

- Prezesowi Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie dr Jarosława Szarka.

prokurator Oddziałowej Komisji
Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie
Sławomir Szulc